

BAK VE GÖR, OKU VE ANLA

Bak ve Gör. Çocukluğumda bu sözleri çok sık duyduğum ve anlamaya çalıştığım olmuştur. Çok küçükken ayırđına varmak biraz zor gelirdi. Bakıyorum ve görüyorum sanırdım. Oysa ikisinin çok farklı boyutları vardır. Örneğın bir resim sergisinde olduğunuzu hayal edin. Duvara bakıyorsunuz. Sadece bakıyorsanız gözünüze bir resim veya tablo görünecektir. Hepsi bu kadar. Ama görmeye başladığınızda o resmin içindeki insanları, evleri, hayvanları, renkleri ve sonra sonra ressamın duygularını hatta belki düşüncelerini bile görebilirsiniz. "Bak ve gör" kelimeleri yıllar sonra kitap okuma alışkanlığı kazandığım zaman farklı bir şekilde karşıma çıktılar. Artık oku ve anla diyordum kendime. Çünkü bizleri duygularımızla, düşüncelerimizle, hislerimizle, itibarımızla gerçek bir insan yapacak olanın okumak değil anlamak olduğunu keşfetmişim. Hatta okuduğunuzu anlamadığınızda yolunuz eşekliğe kadar varabileceğini Fuzuli'nin meşhur dizeleri şöyle anlatır bize:

mey biter saki kalır,

her renk solar haki kalır.

diploma insanın cehlını alsa da,

hamurunda varsa eşeklik, baki kalır.

Yani okumak yetmiyormuş insan olmaya. Zira bazen tahsili olmayan kişilerin de koca koca laflar ettiklerine şahit oluruz. Ki bunların bence en iddialı olanlarından birisi de Einstein'dır. Bu büyük bilim adamı bırakın tahsil sahibi olmayı, okuldan kovulmuştur. Fakat annesinin de destekleriyle çok okumuş ve okuduklarını anlamış sonra da bilim dünyasına unutulmaz katkılar sağlamıştır. Atalarımızdan çok okuyan hatta okumaktan gözleri bile bozulana da göz atalım. Beni en çok etkileyenlerden bir tanesi Yavuz Sultan Selim'dir. O kadar çok okur ki; okumak için artık mercek kullanmak zorunda kalacak kadar göz rahatsızlıkları yaşamaya başlar. Daha çok okuyabilmek için gece uykularını 3 saate kadar düşürdüğü de bilinenler arasındadır. Yavuz Sultan Selim gittiği her sefere kütüphanesini de götürür. Kitaplarla olan diyalogu ona büyük zaferler kazandırır. Yavuz Sultan Selim, tahtı devraldığıında 2.375.000 km kare olan Osmanlı topraklarını sekiz yıl gibi kısa bir sürede 6.557.000 km kareye çıkarmayı başarır. Şöyle bir vasiyeti vardır: **"Benim altınla doldurduğum hazineyi, torunlarımdan her kim doldurabilirse kendi mührü ile mühürlenin, aksi halde Hazine-i Hümayun benim mührümle mühürlenin."** Bu vasiyete uyulur. O tarihten sonra gelen padişahların hiçbiri hazineyi dolduramadığıından, hazinenin kapısı daima Yavuz'un mührüyle mühürlenir.

Yavuz Sultan Selim gibi Fatih Sultan Mehmet' in de başarılarında kitaplarla olan diyalogunun rolü olduğu bilinir. Eğitime çok önem veren Fatih Sultan Mehmet İstanbul' u fethettikten sonra medreseler yaptırır. Bu medreselerden birinde kendisine bir oda verilmesini istediğinde ise alimlerden onay alamaz. Günümüz için bu pek anlaşılır gelmeyebilir. Koskoca İstanbul'u kimse fethedememişken gelip fethedeceksin ama kendi kurduğun medresede sana oda vermeyecekler. Alimler ancak belli sınavlardan geçebilirse kendisine oda verilebileceğini söylerler ve Fatih tabii ki bu sınavları da geçer; medresede kendisine ait bir odası olur. Atalarımız, Sultanlar, burada ismini saymadığım birçok Osmanlı padişahı... kitaplarla iyi diyalog kurmuş, okumakla kalmamış okuduklarını vezirleriyle, hocalarıyla istişare ederek anlamak için çaba harcamış ve hem edebi hayatımıza hem de bilim dünyamıza katkılarda bulunmuşlar ve bununla birlikte tarihimize unutulmaz zaferler armağan etmişlerdir. Tıpkı onlar gibi Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Başöğretmen Mustafa Kemal ATATÜRK de çok fazla okuyan ve kitaplarını yanından eksik etmeyen biriydi. Atatürk'ün anılarından Çanakkale savaşındayken bir arkadaşına mektup yazarak kitap siparişi verdiğini, Sakarya Meydan Muharebesi ile Büyük Taarruz arasında kalan zamanda İslam tarihi

okuduğunu öğreniriz.

Cemal Granada, Atatürk'le Vasıf Çınar arasında geçen bir konuşmayı anlatırken şöyle der; Atatürk'ün elinden tarihle ilgili kitapların düşmediğini hatırlarım. Bir gün yine Atatürk, tarihle ilgili kalın bir kitap okurken öylesine dalmıştı ki, çevresini görececek hali yoktu. Bir sürü yurt meselesi dururken devlet başkanının kendini tarihe vermesi, Vasıf Çınar'ın biraz canını sıkmış olmalı ki, Atatürk'e şöyle dediğini duydum;

– Paşam!.. Tarihle uğraşıp kafanı yorma... 19 Mayıs'ta kitap okuyarak mı Samsun'a çıktın? Atatürk, Vasıf Çınar'ın bu çok samimi yakınmasına gülümseyerek şöyle karşılık verdi: -Ben çocukken fakirdim. İki kuruş elime geçince bunun bir kuruşunu kitaba verirdim. Eğer böyle olmasaydım, bu yaptıklarımın hiç birisini yapamazdım.'

Tarih; sadece geçmiş hakkında bilgi almak değil aynı zamanda insanı da anlama çabasıdır. Bugün hem geçmişimizi öğrenmek hem kendimizi anlamak hem de geleceği kurgulayabilmek için ecdadımıza bakalım. Onlar belki yaşadıkları yıllarda kitaplara meftun olan tek insan değillerdi. Ancak onlar okuduklarını anlayanlardı.